

"La matèria orgànica és la columna vertebral de la gestió dels residus"

Gemma Nohales ens explica els resultats del projecte SCOW i la importància de que es faci una bona recollida i tractament de la matèria orgànica

ALBERT
PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

Periodista

29/02/2016 - 09:32

SCOW (Selective Collection of the Organic Waste in Tourist Areas and Valorisation in Small-scale Composting Plants) és un projecte europeu que té com a finalitat la promoció de nous models de recollida i de reciclatge de la matèria orgànica. El projecte ha estat coordinat per Marta Vila i Gemma Nohales des

de l'àrea de Residus i Cicle dels Materials de l'Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona i hi han participat un total de 6 països.

Després de gairebé tres anys el projecte SCOW (<http://www.biowaste-scow.eu/>) **ha arribat al seu final. Quina ha estat la tasca desenvolupada en aquest temps? I quins són els resultats que destacaria d' aquest projecte?**

El projecte SCOW, que ha estat finançat pel [Programa Europeu ENPI CBC MED](http://www.enpicbcmmed.eu/) (<http://www.enpicbcmmed.eu/>), ha servit per posar en marxa models de gestió de bioresidus de qualitat, baix cost i tecnologia simple a partir de la implantació de sistemes de recollida eficients -com el porta a porta- i de plantes de compostatge descentralitzades de petita escala en territoris turístics on també hi ha activitat agrícola. Aquests models s'han implantat als països i territoris participants en el projecte: Catalunya (Pallars Sobirà), Israel, Palestina, Malta, França (Còrsega) i Itàlia (Ligúria).

L'objectiu final de SCOW ha estat aconseguir el tancament del cicle de la matèria orgànica en àmbits de proximitat. Aquest objectiu s'ha complert amb la posada en marxa de 14 instal·lacions de compostatge de petita escala de diferents característiques segons les necessitats del context local. En termes generals es pot afirmar que s'han sobrepassat les expectatives, i de cara al 2016, quan les plantes treballin a ple rendiment, estaran tractant més de 8.000 tones de residus orgànics. Més de 14.000 ciutadans i ciutadanes i pràcticament 600 activitats econòmiques i equipaments s'han implicat en la recollida selectiva en uns 44 municipis. Un total de 61 agricultors s'han involucrat en la gestió de plantes i en l'ús del compost generat. Per tal d'assegurar la continuïtat del model s'han signat més de 90 convenis i acords amb les administracions i els productors de residus, entre d'altres agents.

"La gestió incorrecta del bioresidus es tradueix en impactes ambientals molt importants en els abocadors, especialment degut a la producció de metà"

Per què un projecte centrat en la matèria orgànica? Quina és la importància d'aquesta fracció en el sistema de recollida de residus i en el medi ambient?

La matèria orgànica és la fracció més important dels residus que generem, especialment als països mediterranis. Gran part de la generació de

residus orgànics és conseqüència d'una mala gestió dels aliments al llarg de la cadena de producció i consum. Hem de ser conscients que en mitjana a Catalunya cada habitant malbarata uns 35 kg de menjar cada any, cosa que deriva en afectacions socials i econòmiques negatives. Per altra banda, la gestió incorrecta del bioresidus es tradueix en impactes ambientals molt importants en els abocadors, especialment degut a la producció de metà, que és un gas que contribueix 25 vegades més que el CO₂ a l'escalfament global, i també per la generació de lixiviats. Cal no oblidar les repercussions dels tractaments basats en la incineració. A més, els nostres sòls mediterranis pateixen greus problemes d'erosió, desertificació i falta de fertilitat. Cal pensar que en el futur podríem tenir problemes de disponibilitat de terres conreables de qualitat. Per aquesta raó és essencial gestionar correctament aquesta fracció, produint compost de qualitat i poder retornar així aquest valuós recurs al sòl. La matèria orgànica és la columna vertebral de la gestió.

A Catalunya una de les repercussions tangibles del projecte SCOW ha estat el canvi del model de recollida dels residus al Pallars Sobirà (https://www.youtube.com/watch?v=Gp_bPpDWsnk). Per què es va triar aquesta comarca?

El Pallars Sobirà complia totes les característiques requerides per implantar el model perquè és una zona de muntanya molt turística que manté activitat agrícola. Fins al moment no havia pogut incorporar el servei de recollida diferenciada de fracció orgànica -tal com la llei de residus catalana requereix- a les zones i nuclis de vall. Als nuclis de muntanya ja feia temps que es practicava el compostatge comunitari. Cal afegir que és un entorn suficientment complex perquè la implantació del model hagi estat més factible amb suport, seguiment i finançament externs, i així s'ha contribuït a l'èxit de l'experiència.

"Els nostres sòls mediterranis pateixen greus problemes d'erosió, desertificació i falta de fertilitat"

Quines han estat les actuacions concretes?

Al Pallars Sobirà s'ha introduït un [sistema de recollida porta a porta](http://recicla.pallarssobira.cat/) (<http://recicla.pallarssobira.cat/>) de les 5 fraccions a les zones de vall, incloent la fracció orgànica. La ciutadania i les activitats econòmiques han de

deixar cada dia la fracció sol·licitada al portal o a zones pròximes segons un calendari setmanal. S'han distribuït els materials necessaris per fer la separació en origen -cubell airejat, cubells d'entrega i bujols- i especialment cal remarcar l'ús de bosses i fundes compostables per a la fracció orgànica. Com a segona actuació, s'ha construït una nova planta de compostatge petita i senzilla tecnològicament de 750t/any de capacitat en el recinte de la deixalleria i planta de transferència de Sort.

Quin ha estat l'element clau de l'èxit al Pallars Sobirà?

En primer lloc, la estreta i col·laboració de tots els agents implicats: el Consell Comarcal i els seus tècnics, el personal del servei, els ajuntaments, els actors econòmics i la ciutadania, junt amb totes les empreses que han portat a terme tasques d'implantació. Cal subratllar el suport total de l'Agència de Residus de Catalunya. Igualment, s'ha dissenyat un model de gestió tenint en compte la realitat de la zona- i de cada nucli- que s'ha anat perfilant a mesura que s'implantava. També ha estat molt important la posta en marxa d'un sistema de control de les incidències del servei per part del Consell Comarcal.

Creu que un canvi com el del Pallars Sobirà seria replicable a la resta de comarques?

Sí, perfectament replicable ja que hi ha altres comarques que compleixen les característiques per implantar models porta a porta i una gestió del tractament de proximitat. De fet, hi ha algunes iniciatives similars en projecte o que comencen a desenvolupar-se a altres zones de Catalunya, com per exemple el model de Boadella. La transició a sistemes de recollida porta a porta està agafant molta embranzida potenciada per l'increment del cànon de disposició final planificat fins al 2020 i per la resta de polítiques que potencien models amb elevats nivells de valorització material.

Si la fracció orgànica es recollís i gestionés de manera òptima a Catalunya, què representaria això pel país des del punt de vista econòmic, ambiental i social?

Primerament, hi hauria una millora molt important en els resultats de recollida selectiva totals, especialment si es desenvolupés mitjançant serveis de recollida porta a porta. En segon lloc, es donaria total compliment a la Directiva d'abocadors i ens permetria alinear-nos amb els requeriments del nou [paquet d'Economia Circular de la CE](http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm) (http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm), cosa que evitaria futures penalitzacions des d'Europa. Clarament, només es poden aconseguir els objectius de valorització de residus si es gestiona correctament la fracció orgànica. Finalment, la producció de gasos d'efecte hivernacle es reduiria i tindríem compost de qualitat per retornar al sòl i als cultius. Cal recordar que aquest fet és molt positiu en termes de canvi climàtic ja que estem retornant carboni orgànic al sòl, de manera que aquest medi fa d'embornal. Des del punt de vista social, les iniciatives de prevenció de residus, la recollida separada, i el tractament de fraccions selectives, generen molta més ocupació *verda* que la recollida indiferenciada i els tractaments finalistes.

Dins de la matèria orgànica una tipologia de residus que genera una especial sensibilitat social és la dels residus alimentaris. Com s'ha tractat aquest tema en el projecte?

Com deia abans, el malbaratament alimentari, i alhora les necessitats de cobrir la demanda alimentària d'aquelles persones amb pocs recursos, és un tema molt sensible per a la població que es troba a les agendes polítiques i a les de les entitats sense ànim de lucre. En el marc del projecte, la planificació de

"Les iniciatives de prevenció de residus, la recollida separada, i el tractament de fraccions selectives, generen molta més ocupació *verda* que la recollida indiferenciada i els tractaments finalistes"

la gestió dels residus orgànics s'ha centrat en l'etapa de la recollida, tractament i aplicació del compost, tot i així l'enfocament és sempre des de la perspectiva de donar compliment a la jerarquia de gestió de residus, que prioritza la prevenció i seguidament el reciclatge, i als principis de l'economia circular. En qualsevol cas, la recollida porta a porta contribueix a visualitzar millor la

producció de residus que es fa a les llars i a les activitats econòmiques i permet prendre més consciència sobre les quantitats generades i els moments on es produeix més malbaratament. Gràcies a això s'acaben aplicant accions de prevenció i reducció de la generació de residus.

Quins avantatges presenta específicament aquest sistema pel que fa a la matèria orgànica?

Amb el Pallars Sobirà ja són uns 124 els municipis de Catalunya que fan recollida porta a porta de totes o d'algunes de les fraccions de residus. Aquest tipus de recollida, que és de referència a nivell europeu, esdevé molt eficaç a nivell quantitatiu i qualitatiu perquè les quantitats de materials recollits són elevades i aquests estan molt ben seleccionats en origen, és a dir, tenen baix nivell d'impropis. Això fa que tinguin un alt valor comercial. Aquest és un fet especialment important en el cas de la fracció orgànica, perquè una bona selecció d'aquesta fracció permet el tractament en plantes de compostatge de petita escala (sense pretractament) i l'obtenció d'un compost d'alta qualitat que té mercat i demanda, com per exemple en els cultius ecològics en què els requeriments de qualitat són més restrictius. Amb aquest sistema, a més, es retiren els contenidors del carrer i s'apropa el punt d'entrega dels residus als usuaris, de manera que es facilita la participació ciutadana i els bons hàbits. També s'eviten les males olors i la brutícia i es guanya espai públic, la qual cosa contribueix a millorar la imatge del municipi o de la zona.

Amb quins obstacles principals es troba pel que fa a la implementació?

Tots els canvis solen anar acompanyats de certa incertesa i de reticències. Per tant, cal gestionar molt bé la informació que s'aporta a tots els agents implicats mitjançant reunions, campanyes, punts informatius, i materials de comunicació. És important crear un clima favorable i mantenir oberts sempre

els canals amb tots els participants. Les campanyes tenen millor acollida, com en el cas del Pallars, si el personal és de la zona ja que es dona una relació més propera i de confiança amb la ciutadania. En tot cas, un cop implantat el sistema de recollida, la valoració general que se'n fa sempre és positiva i el canvi d'hàbits i la participació arriben de forma immediata. Després cal seguir treballant per donar un bon servei de recollida i una atenció individualitzada, solucionant dubtes o problemes puntuals mitjançant un agent cívica i un sistema de gestió d'incidències. Disposar d'ordenances adequades de recollida i gestió de residus sempre resulta beneficiós pel funcionament del sistema.

Un aspecte important de SCOW són les instal·lacions de compostatge de petita escala. Per què és millor optar per plantes més petites?

Aquestes plantes són idònies per zones de baixa densitat de generadors de bioresidus i per zones aïllades. La seva implantació és factible en un temps curt, la inversió i costos d'explotació són baixos i assumibles. A més tenen un maneig senzill i redueixen les necessitats de transport de residus. Cal que la planificació d'infraestructures en un territori incorpori solucions òptimes i adaptades, que passen per aquest model de plantes descentralitzades de petita escala, o fins i tot pel compostatge casolà com a via exclusiva, que es poden combinar també amb plantes industrials de més capacitat segons les necessitats.

Un altre resultat del projecte ha estat la creació de la Xarxa Medcompost (<http://www.medcompost.net/>)? Quina és la seva finalitat?

La MED Compost Network estarà formada per agents implicats en la gestió de bioresidus a l'àrea mediterrània i serà operativa el 2016. Els seus objectius són promocionar iniciatives encaminades a millorar la gestió dels bioresidus amb models més eficients i sostenibles; impulsar la comunicació i l'intercanvi entre els agents; fomentar el compromís dels agents i les institucions públiques en relació a aquests models; així com donar suport tècnic i fomentar la transferència de coneixement i la formació per implementar nous sistemes de gestió. En aquest esquema es farà especial èmfasi en la gestió dels residus alimentaris, en solucions de baix cost i tecnologia senzilla i en projectes de cooperació.

"Hem de passar a un escenari de 'segon nivell' en el qual cal veure els residus que separem com a materials que tenen un valor molt important i que cal tornar al cicle productiu. Aquesta visió s'ha de fer arribar a la ciutadania"

El projecte SCOW s'ha centrat en l'àrea mediterrània. Per què es va escollir aquesta àrea per desenvolupar el projecte?

Això ve donat pel mateix programa europeu ENPI CBC MED que té com a àmbit de cooperació transfronterera els països situats a la conca mediterrània. Al conformar el partenariat del projecte calia involucrar a certs països

mediterranis no europeus. Per altra banda, aquest àmbit de col·laboració té també sentit pel fet que compartim un ecosistema mediterrani i, per tant, els mateixos problemes ambientals.

El conflicte permanent a Orient Mitjà ha comportat algun problema en relació a la participació d'Israel i l'Autoritat Palestina?

Aquest és un tema molt sensible i complicat, de fet sorprèn que Israel i Palestina participin conjuntament en un projecte de cooperació, però aquesta col·laboració pren sentit quan es veu des del punt de vista que comparteixen territori i problemàtiques ambientals i una solució comuna i integral pot donar més beneficis a tots dos. La participació d'ambdós ha estat cordial i adequada, a més han estat dos dels socis que s'han bolcat més amb el projecte i on la gestió ha fet un salt qualitatiu més gran perquè és la primera vegada que es gestiona de forma separada la fracció orgànica d'origen municipal en aquests indrets. Malauradament, a nivell funcional, el conflicte que hi ha en el rerefons ha tingut influència en certs moments per exemple en termes de logística i visites a la zona.

Parlant de canvi de mentalitats, creu que les autoritats locals i la ciutadania tenen una consciència suficient respecte a la importància dels residus orgànics? Si no és així, quina és la raó i què caldria fer per incrementar-la?

La gestió de residus no resulta ser a primera vista un tema atractiu per a la ciutadania i per a moltes

autoritats. Però de fet cada cop pren més rellevància ja que la suma d'accions petites per part dels productors té implicacions molts importants en termes de reducció del malbaratament, millora de la lluita contra el canvi climàtic, prolongació de la vida dels materials, retorn del compost al sòl, etc. Per tant, els primers gestors de residus i dels quals depèn la resta de la cadena de gestió són els mateixos ciutadans i les activitats econòmiques.

Hem de passar a un escenari de 'segon nivell' en el qual cal veure els residus que separem com a materials que tenen un valor molt important i que cal tornar al cicle productiu. Aquesta visió s'ha de fer arribar a la ciutadania, als gestors, i a les autoritats, ja que les noves polítiques així ho demanen i també els reptes ambientals. Alhora cal incorporar nous instruments per fer que els generadors de residus participin més, com són els incentius econòmics -que es podrien reinvertir amb finalitats socials- els sistemes de pagament per generació, noves formes de comunicació i transparència, i els serveis de recollida personalitzats, eficients i de qualitat, etc.

Categories: [Reciclatge/Residus](/categories/reciclatgeresidus) (/categories/reciclatgeresidus)

Etiquetes: [porta a porta](/etiquetes/porta-a-porta) (/etiquetes/porta-a-porta)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/la-materia-organica-es-la-columna-vertebral-de-la-gestio-dels-residus>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/la-materia-organica-es-la-columna-vertebral-de-la-gestio-dels-residus>)

Relacionats

Notícia

Associacions de veïns i ajuntament van debatre sobre la recollida de residus a Sant Celoni (/noticia/associacions-de-veins-i-ajuntament-van-debatre-sobre-la-recollida-de-residus-a-sant-celoni)

(/noticia/associacions-de-veins-i-ajuntament-van-debatre-sobre-la-recollida-de-residus-a-sant-celoni)

L'Ajuntament de Sant Celoni planeja implantar el sistema porta a porta en un termini de dos anys

Article

El Matarranya, model de reciclatge per a la resta d'Aragó (/article/el-matarranya-model-de-reciclatge-per-a-la-resta-darago)

(/article/el-matarranya-model-de-reciclatge-per-a-la-resta-darago) **El Govern d'Aragó posarà a la comarca del Matarranya com a**

model a l'hora de complir les directives europees que obliguen a reciclar com a mínim un 51% dels residus sòlids urbans.

Notícia

Implantació de la recollida selectiva de residus Porta a Porta a Barberà del Vallès (/noticia/implantacio-de-la-recollida-selectiva-de-residus-porta-a-porta-a-barbera-del-valles)

Implantació de la recollida selectiva de residus Porta a Porta a Barber...

A finals de febrer es va realitzar la reunió informativa sobre la implantació de la recollida selectiva de residus Porta a Porta als barris de Can Gorgs, Can Gorgs II i Ca n'Estaper

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

(<http://www.diba.cat>)

Arxiu (/arxiu)

Continguts per categoria (/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

[https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888\)](https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888)

[http://www.twitter.com/xarxasost\)](http://www.twitter.com/xarxasost)

[http://youtube.com/xarxasost\)](http://youtube.com/xarxasost)

[\(rss.xml\)](#)